אין נדר בתוך נדר קשי' תנן יש נדר בתוך נדר ואין שבועה בתוך שבועה היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דכוות' גבי שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים אמאי לא חלה שבועה על שבועה אלא היכי דמי דלא חלה שבועה על שבועה כגון דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים דכוותה גבי נזירות היכי דמי דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וקתני יש נדר בתוך נדר קשיא לרב הונא אמר לך רב הונא מתני' דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דכוותה גבי שבועה דאמר שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים דלא חיילא והאמר (א) רבה א שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים ואכל תאנים והפריש קרבן וחזר ואכל ענבים הויא להו ענבים חצי שיעור ואין מביאים קרבן על חצי שיעור אלמא היכא דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים ב מיגו דחל שבועה על ענבים חיילא נמי על תאנים רב הונא לא סבירא ליה כרבה מיתיבי ג מי שנזר שתי נזירות מנה את הראשונה והפריש קרבן ונשאל עליה ג עלתה לו שניה בראשונה היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר אמאי עלתה לו שניה בראשונה הא איכא יומא יתירא אלא פשיטא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום ותיובתא

רש"י

ואין נדר בתוך נדר כיצד הריני נזיר היום הריני נזיר למחר יש נדר בתוך נדר וכו': **דכוותה גבי שבועה.** דאמר בדיבור שני מה שלא אמר בדבור ראשון מי איכא למ"ד שלא תחול שבועה על שבועה כהאי גוונא אלא היכי דמי וכו': **אמר לך רב הונא מתני' כגון דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר.** כדאמינא אנא והיינו יש נדר בתוך נדר ודכוותה איירי בשבועה כגון דאמר שבועה וכו'. וקסבר רב הונא דבהאי גוונא לא חיילא שבועה על שבועה הא דאמר בשבועה שניה תאנים שמושבע מהן ומ"מ דומיא דנדר הוא שהוסיף בשניה ענבים: **ומי לא חיילא שבועה על שבועה.** בכה"ג: **והאמר רבה וכו'.** ואכל תאנים והפריש קרבן על שבועה ראשונה שעבר ואכל תאנים: **וחזר ואכל ענבים.** ולא תאנים: **הויא להו ענבים.** שאכל חצי שיעור (א) על שבועה שניה לפי שהוא נשבע בשבועה שניה על תאנים וענבים ועכשיו שלא אכל אלא ענבים לא ביטל אלא חצי שיעור והיינו חצי שבועה ואין מביא קרבן על חצי שיעור: **אלמא.** טעמא משום דלא אכל אלא חצי שיעור משום הכי פטור מקרבן הא אי אכל תאנים וענבים דאכל כוליה שיעור דשבועה חייב קרבן דמיגו דחלה שבועה על ענבים דהוי חידוש שלא נשבע עליהן עדיין חיילא נמי אתאנים אע"פ שכבר מושבע מהן וקשה לרב הונא (ב): **לא סבירא ליה.** לרב הונא הא דרבה וליכא למירמא ליה מיניה: **והפריש קרבן.** וקודם שהפרישו נשאל על נזירות ראשונה שכבר נדר ואמרו ליה שבטעות נדר ושלא לצורך היה נדר אותם שלשים: **עלתה לו.** אותה נזירות שכבר נדר בשניה שעדיין חייב ומקריב הקרבן על נזירות השניה ביום שהשלים נזירות ראשונה: **הא איכא יומא יתירא.** דהריני נזיר למחר דקאמר אותו יום דנזירות שניה אינו חל אלא לאחר שלשים דהיינו לאחר נזירות ראשונה ואמאי עלתה לו שניה בראשונה ויהא נפטר מנזירות שניה קודם שיבא יום שלשים ואחד והא נדר להיות נזיר ביום שלשים וא' דהיינו למחר אלא כגון וכו': ותיובתא

ר"ן

לאקשויי לפלוג וליתני בדידה אלא הכי מקשינן לרב הונא היכי פסק תנא ותנא יש נדר בתוך נדר דמשמע בכל ענין הוה ליה לפרושי מילתיה כי היכי דלא ניטעי ביה ובתר הכי ליתני מאי דחמיר כהאי גוונא נדר משבועה והא מילתא קשיא לרב הונא אבל לשמואל לא קשיא כלל דהא לדידיה בנזירות בכל ענין יש נדר בתוך נדר מאי אמרת מ"מ בקונם עלי ככר זה קונם עלי ככר זה אין נדר בתוך נדר והא כי האי גוונא ליכא למטעי במאי דתנא תנא דנזירות קתני ולא קונמות ואדרבה מדנקיט מילתיה בנזירות ולא בקונם אשמעי' דבקונמות אין נדר בתוך נדר: **תנן יש נדר בתוך נדר וכו'.** היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר ודכוותה גבי שבועה אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים אמאי לא חיילא שבועה על שבועה יש לומר דהאי דמדמה לה מקשה לאומר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים וכי מפרקינן מדמינן לה לשבועה שלא אוכל תאנים וענבים בהא נחתינן וסלקינן דמקשה אזיל בתר דינא ומתרץ בתר לישנא והכי מקשי ודאי כי אמרת בהריני נזיר היום הריני נזיר למחר דנזירות חלה על נזירות היינו משום דכי אמר הריני נזיר היום קבל עליו שלשים יום הראשונים וכי אמר הריני נזיר למחר קבל עליו שלשים ואחד ולפי שאין נזירות פחותה משלשים יום צריך למנות שלשים אחרים נמצא שאין נדרו שני משותף עם נדר ראשון כלל אלא כל חד וחד קאי באפי נפשיה וכיון שכן דכוותה גבי שבועה נמי לא משכחת לה אלא באומר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים וכי האי גוונא אפי' בשבועות נמי חלה שבועה על שבועה אלא ודאי מדתנן בשבועות דאין שבועה בתוך שבועה ועל כרחך בששתי שבועות חלות על דבר אחד מתוקמה דכוותה בנדרים קתני יש נדר בתוך נדר וקשיא לרב הונא. ומפרקינן אמר לך רב הונא מתני' דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר כלומר לא תיזיל בתר דינא אלא זיל בתר לישנא דכי אמר הריני נזיר למחר ממחר ועד שלשים יום קאמר והוה ליה כאילו אמר הריני נזיר היום ומחר שאף כאן כ"ט יום מנדר השני מעורבין בזמן הנדר ראשון ואע"פ שאותן כ"ט ימים אינן חלין כלל מחמת נדרו שני מ"מ בהאי לישנא חייל נדריה לענין שיהא יום שלשים וא' סוף שלשים יום של נזירות שניה שהרי הוא כך נדר נמצא שעל כ"ט ימים מנזירות ראשונה חלה נזירות שניה לענין שתהא יום שלשים ואחד לנזירותו אלא לפי שאין נזירות פחותה משלשים יום צריך למנות עוד לתשלום שלשים בשביל נדר שני ודכוותה גבי שבועות כי אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שלא אוכל תאנים וענבים לא חיילא שבועה בתרייתא על תאנים כלל דלית ליה לרב הונא שתחול שבועה על שבועה אפילו בכולל. ועדיין אין דעתי נוחה בזה דמ"מ כי היכי דשבועה שניה אינה חלה על תאנים מפני שכבר נשבע עליהם כך נזירות שניה אינה חלה בעשרים ותשעה יום ראשונים מפני שכבר נזר בהם לפיכך אני אומר דכי אמרינן וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים הכי קאמר שלא אוכל אותם כאחת ובכי האי גוונא נמי מתפרש האי לישנא בפ"ב [שבועות כח:]. ואמר רבה דמגו דחיילא שבועה על ענבים חיילא נמי אתאנים ונפקא מינה שאם אכל תאנים וענבים בהעלם שבועה ראשונה והתרו בו משום שניה לוקה. ואמרינן דרב הונא לא סבירא ליה דרבה דבכי האי גוונא סבירא ליה לרב הונא דלא חיילא שבועה שניה כלל דכיון דאתאנים לא חיילא אין לה מקום כלל שהוא על שניהם יחד נשבע ולא על ענבים בלבד ובנדרים נמי אילו היה דינן כשבועות היה לנו לומר דכיון דאכ"ט יום לא חיילא נזירות שניה ביום שלשים נמי לא חיילא שהרי כשאמר הריני נזיר למחר לשלשים יום כאחד נתכוון ולא ליום שלשים בפני עצמו והוו להו כ"ט יום כתאנים ויום שלשים כענבים: **אלא פשיטא דאמר הריני נזיר היום ותיובתיה דרב הונא.** כלומר חיילי שתי נזירות כי האי גוונא דאי לא מה עלתה לו שניה בראשונה הרי לא חלה שניה כלל. ואם תאמר ומאי קושיא נהי דאילו לא נשאל על הראשונה לא חיילא שניה וכדרב הונא כי מתשיל עלה משכחת רווחא וחיילא וכדאמר רבא לקמן [יח.] דאף על גב דאין שבועה חל על שבועה

תוספות

אילימא [דאמר הריני נזיר היום] ולמחר דכוותה גבי שבועה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים האי ודאי חיילא שבועה כיון שהזכיר ענבים לבדם אלא היכי דמי כגון דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וכו': **אמר לך רב הונא מתני' דאמר היום ולמחר דכוותה גבי שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים.** והוי שפיר דכוותה קיפא דגרסי' כדפרישי' ול"נ דהיכי קאמר מעיקרא אילימא דאמר היום דכוותה גבי שבועה דאמר תאנים וחזר ואמר ענבים האי לאו דכוותה הוא דגבי נזיר למחר שייך כהיום דהא לא מוסיף אלא איסור יתירה אבל ענבים לא שייכי כלל בתאנים שאמר תחלה לכ"נ לר"ת לעיל הכי גרסינן אילימא דקאמר היום דכוותה גבי שבועה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים ותאנים אמאי לא חיילא פי' הא ודאי חיילא כמו שאמר רבה בסמוך דהשתא סבירא ליה כוותיה דרבה אלא דאמר תאנים וכו' כמו לאידך גירסא אמר לך רב הונא לעולם דאמר היום ומחר דכוותה גבי שבועות דלא חיילא כה"ג כלומר כה"ג דאמר כבר דהיינו כי אמר תאנים וענבים דכיון שהוא צריך לצירוף תאנים שכבר והשתא ניחא ולפי שהזכיר כבר למעלה לא הוצרך לחזור ולשנותו כאן: **והאמר רבה האומר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים ועבר ואכל תאנים והפריש קרבן וחזר ואכל ענבים הוו להו ענבים חצי שיעורא.** אור"י דמיירי שאמר שלא אוכל תאנים וענבים ביחד כזית מכל חד וחד והשתא שבועה שניה אינה מחייבת לו על כזית תאנים לבד ולא על כזית ענבים לבד אלא על כזית מכל חד וחד להכי קרי' ענבים חצי שיעורא והא דקאמר בסמוך מכ"מ חיילא וכו' ה"פ אע"פ שכבר מושבע הוא על תאנים בשבועה ראשונה מ"מ חיילא שפיר שבועה שניה על תאנים לענין דמצטרפו בהדי ענבים לחייב משום שבועה שניה דשבועה שניה לא הויא כ"א משתיהם יחד כדפירשתי ולא מיבעיא אם אכל תאנים וחזר ואכל תאנים וענבים דחייב משבועה שניה כדפירשתי אלא אפילו לא אכל כ"א ענבים אחר תאנים שאכל בראשונה ולא אכל תאנים באכילה שניה אפ"ה חייב שתים דמצטרפי הנך תאנים דאכל בראשונה עם אותם ענבים לחייב קרבן שני משום שבועה שניה אע"ג דכבר מחויב הוא על אותם תאנים קרבן בפני עצמו אפי' הכי מצטרפי שפיר עם ענבים כיון דלא הפריש עליה קרבן ותדע דמדקאמר הפריש קרבן וכו' משמע הא לא הפריש קרבן מחויב קרבן שני אף על גב דלא חזר ואכל תאנים עם ענבים בשניה שכך משמע אבל השתא במפריש קרבן משמע דלא מחייב קרבן שני משום אכילה שניה משום דלא מצטרפין אכילה ראשונה תאנים עם ענבים דבשניה להתחייב שבועה שניה דתאנים וענבים ביחד כיון דהפריש קרבן בין שתי אכילות והפרשה מחלקת ומיהו קרבן חד מחייב אתאנים משום שבועה ראשונה אבל אין לפרש וחזר ואכל תאנים וענבים דאמר לא כזית תאנים לבד ולא כזית ענבים לבד והא דקאמר בסמוך דחיילא אענבים וכו' מטעם איסור כולל קאמר וכי ההיא דרבה בפרק שליש' דשבועות (דף כח:) אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר [ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים] ואכל תאנים וענבים מגו דחיילא וכו' דמיירי נמי באיסור כולל כדפרישית מדמייתי לה גבי כולל דברים המותרים עם דברים האסורים אין לפרש כן דאם כן הוו להו ענבים שיעור שלם וחייב נמי על כזית ענבים לבד והיכי קרי ליה חצי שיעור ואין לפרש נמי דחזר ואכל תאנים וענבים אפילו כזית משניהם דהיינו חצי זית מכל אחד דאם כן לא היינו צריכין לטעמא דבסמוך מגו דחיילא אענבים וכו' דתיפוק ליה משום דגבי תאנים נמי מוסיף הוא בשבועה אחרונה דמשבועה ראשונה לא מחייב אתאנים כ"א אכזית משום דסתם אכילה משמע כזית והשתא בשבועה שניה מחייב אפילו אחצי כזית דעם חצי זית ענבים לכן נראה דמיירי כדפירשתי ויש להקשות לעיל דקאמר היום ומחר דכוותיה הכא דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מה מדמה זה לזה בשבועה דין הוא שלא יהא חייב על אחת דהא אפי' בשבועה שניה אינו חייב כי אם ע"י צירוף דתאנים ומתאנים הוא כבר מושבע אבל בנזיר [אם אמר] היום ומחר אם יהיה שותה יין ביום ל' ואחד היה חייב וי"ל נהי נמי דאם היה שותה חייב מ"מ לענין חיילות אינו חל לבדו דנזירות אינו מיום אחד ואם כן הוא לצירוף האחרים דמהשלשים יום ראשונים כבר הוא מושבע ועומד: מיתיבי מי שנזר שתי נזירות. בבת אחת:

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ד מהל' שבועות הלכה יד:

לג ב מיי' שם הלכה יא טוש"ע י"ד סימן רלח סעיף ו:

לד ג מיי' פ"ג מהלכ' נזירות הלכה י:

מסורת הש"ס

א) שבועות כח: [עי"ש תוס' ד"ה שבועה], ב) שבועות כז: כח. תוספתא דנזיר פ"ב,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הויא להו וכו' שיעור של שבועה: (ב) ד"ה אלמא וכו' לרב הונא הס"ד ואח"כ מה"ד רב הונא לא סבירא ליה הא דרבה:

מוסף רש"י

שבועה שלא אוכל תאנים וענבים. יחד ביום אחד (שבועות כח: עי"ש לפי הגירסא שם). **מי שנזר שתי נזירות.** סתם נזירות ל' יום, **מנה את הראשונה והפריש קרבן.** לתגלחתו ונשאל לחכם על הראשונה, עלתה לו שניה במנין שמנה לשם ראשונה ואינו צריך לשמור עוד נזירות שניה והקרבן שהפריש מביא עליה כדמפרש טעמא לקמן מי גרם לשניה שלא תחול תחלה להיות מנין הראשון שלה, ראשונה היתה מעכבתה, והרי אינה לראשונה, שסילקה ועקרה בשאלה זו ונמצא המנין למפרע של שניה (שבועות כז:).

פירוש הרא"ש

א"ל ר"ה מתני' דקאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר ודכוותה גבי שבועה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר פעם אחרת שלא אוכל תאנים וענבים. ולא אמרינן מגו דחיילא שבועה אענבים חיילא נמי אתאנים דבנזירות נמי אין איסור חל על איסור להתחייב ב' אלא שימלו זה אחר זה וזה לא שייך בשבועה דאם היתה חלה שבועה שניה היה מתחייב על אכילת תאנים וענבים ב' הלכך הואיל ואי אפשר שתחול שבועה שניה אלא א"כ עבר על הראשונה וכבר מושבע ועומד הוא על תאנים משבועה ראשונה לא חיילא כלל אפי' על הענבים: **והאמר רבא שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מגו דחיילא שבועה אענבים חיילא נמי אתאנים.** כך כתובה הגי' במקצת ספרים וגי' פשוטה היא ואית ספרי' דגרסי אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים ואכל תאנים הפריש קרבן וחזר ואכל ענבים הויא להו ענבים חצי שיעור ואחי שיעור לא מחייב וגי' זו ישנה בפ"ג דשבועות ושפיר דייק מינה טעמא דהפריש קרבן דעתה חלקיה ההפרשה בין אכילת תאנים לאכילת ענבים ולא מצטרפי יחד לעבור על שבועה השניה הא לא הפריש קרבן מיחייב שנים אחת על שבועה ראשונה ואחת על שבועה שניה ומיהו גי' ראשונה נמי ישנה בההוא פרקא אמר רבא למאן דאית ליה איסור כולל אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מגו דחיילא אענבים חיילא נמי אתאנים: **והפריש קרבן ונשאל עליה.** דמסקינן בפ"ג דשבועות ואפי' גלח והפריש קרבן מצי לאיתשולי: **הא איכא יומא יתירא.** ולישנא דעלתה לו שניה משמע דנפטר לגמרי מנזירות שניה: **עלתה לו שניה בראשונה.** לפי שהחכם עוקר הנדר מעיקרו הלכך אזל ליה נדרא קמא וחיילא נזירות שניה ובמנין ראשון עלתה לו נזירות שניה: